

AKAVA, SAK ja STTK selvittivät:

Suomalainen työmarkkinajärjestelmä saa kansalaisten tuen

■ Yli 90 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että nykyinen työmarkkinajärjestelmä on palkansaajan hyvinvoinnin keskeinen tuottaja ja takaaja. Talouden globalisaation edetessä järjestelmän uskotaan olevan jopa aiempaa tarpeellisempi.

Järjestelmän purkaminen johtaa palkansaajien kannalta huonoon lopputulokseen, 76 prosenttia suomalaisista uskoo.

Tiedot käyvät ilmi TNS Gallupin työmarkkinapoliittista mielipidemastoa kartoittaneesta tutkimuksesta, jonka teettivät palkansaajakeskusjärjestöt AKAVA, SAK ja STTK. Maaliskuussa tehtyyn tutkimukseen haastateltiin tuhatta yli 15-vuotiaasta suomalaista.

Tutkimuksen mukaan kansalaiset arvostavat työmarkkina- ja sopimusjärjestelmää. 60 prosenttia katsoo, että järjestelmä on osoittanut kykynsä uusiutua muuttuvissa oloissa.

Myös kritiikkiä järjestelmälle esitetään. Tutkimuksesta välittyi muun muassa kansalaisten huoli siitä, että järjestelmä toimii liiaksi työnantajien ehdoilla.

Työnantajajärjestöjen asenteet tiukentuneet

Puolet (49 %) väestöstä kokee työnantajajärjestöjen vaatimusten

ja asenteiden ay-liikettä kohtaan tiukentuneen viimeksi kuluneen parin vuoden aikana. Melko vakuuttuneita tästä asiasta ovat etenkin eläkeikää lähestyvät kansalaiset. Kaikista vastaajista 32 prosenttia ei usko asenteiden muuttuneen, 11 prosenttia uskoo asenteiden muuttuneen sovittelevimmiksi ja kahdeksan prosenttia ei osaa sanoa.

Tutkimuksessa kysyttiin myös käsityksiä yritysten yhteiskuntavastuusta. Suomalaisilla ei tulosten mukaan ole kovinkaan yksimielistä käsitystä asiasta. Yritysten toimintaa pidetään oikean suuntaisena kysyttäessä muun muassa työntekijöiden kohtelusta, kuulemisesta sekä riskien ottamisesta.

Enemmistö kansalaisista (68 %) ei kuitenkaan usko yritysten tuntevan aitoa vastuuta työntekijöistään. Myös palkitsemisen oikeudenmukaisuutta epäillään aiempaa enemmän.

Ammattiliiton jäsenyys tärkeää

Melkein kaikki suomalaiset pitävät tärkeänä ammattiliiton jäsenyyttä. Vastaajista 92 prosenttia kokee, että nykyaikana on vähintäänkin melko tarpeellista järjestäytyä ammatillisesti. Nuorista 15-24 -vuotiaista 93 prosenttia pitää järjestäytymistä vähintäänkin melko tarpeellisena. Jäsenyyden merkitys kansalaisten keskuudessa on kasvanut kolme prosenttiyksikköä viime vuoden syyskuusta.

Tärkein syy kuulua ammattiliittoon on edelleen palkka- ja työsuhdeturva (48 %). Myös ansiosidonnainen työttömyysturva, liiton antama yleinen turvallisuuden tunne sekä mahdollisuus vaikuttaa työpaikan asioihin ovat tärkeitä jäsenyyden syitä.

Kaikkien kolmen palkansaajakeskusjärjestöjen arvosanat jäsenten etujen ajamisessa ovat parantuneet viime syksystä.

Tuloratkaisu tarpeellinen

Tutkimuksessa selvitettiin myös kansalaisten käsityksiä tulopoliittisesta ratkaisusta. Viime vuoden lopussa solmittu tulosopimus oli valtaosan mielestä (72 %) maamme kokonaistilanteen kannalta tarpeellinen.

Tulosopimusta kritisoitiin lähinnä ”liian alhaisista” palkankorotuksista. Näyttää myös siltä, ettei esimerkiksi viesti työttömyysturvan parannuksista ja muista muutosturvapaketin elementeistä ole vielä täysin tavoittanut kansalaisia. Toisaalta muutosturvapaketin valmistelu oli vielä haastatteluhetkellä kesken.

Lakkoherkkyys hienoisessa kasvussa

Suomalaisten selkeä enemmistö on jo aiemmissa tutkimuksissa antanut siunauksensa työnantajan sopimusrikkeitä vastaan suunnatulle lakolle. Kun suhtautumista perusteisiin tarkastellaan pitämällä aikavälillä, havaitaan kansalaisten ”lakkoherkkyden” hieman lisääntyneen 1990-luvun lopusta.

Kaikkein oikeutetuimpana periaatteellisena lakon syynä pidetään tilannetta, jossa työnantaja ei noudata työelämää koskevia lakeja tai sopimuksia. Työtaistelu on silloin oikeutettu 89 prosentin mielestä. Lähes yhtä moni (87 %) hyväksyy työtaistelutoimet myös silloin kun työnantaja yksipuolisesti pyrkii heikentämään työntekijöiden työoloja. □

Suomalaisista 89 prosenttia pitää lakkoa oikeutettuna, jos työnantaja ei noudata työelämää koskevia lakeja tai sopimuksia. 87 prosenttia hyväksyy työtaistelutoimet myös silloin, kun työnantaja yksipuolisesti pyrkii heikentämään työntekijöiden työoloja.